

Samen de diepte in bodem & ondergrond in de Omgevingswet

Status document	Definitief
Contactpersoon	Meinie Naus
Datum	11-02-2020
Kenmerk	N016-1263136MNU-V02-baw-NL

Plan van aanpak warme overdracht bodemtaken Drenthe

1 Inleiding

Op 1 januari 2021 wordt de Omgevingswet van kracht. Parallel aan de invoering van de Omgevingswet wordt een beleidsvernieuwing op het gebied van bodembeleid doorgevoerd. Deze beleidsvernieuwing brengt een verschuiving van taken tussen provincie en gemeenten met zich mee.

In het voorjaar van 2019 heeft de provincie Drenthe de gemeenten in Drenthe bestuurlijk geïnformeerd over de overdracht van taken middels een brief. Vervolgens zijn in de periode juni-juli alle gemeenten, de provincie en de RUD geïnterviewd. In de interviews is onder andere gevraagd naar wat partijen nodig hebben om de overdracht van taken op een goede manier te laten verlopen. Deze wensen zijn vertaald naar dit plan van aanpak.

In het plan van aanpak worden de acties benoemd die de partijen in de regio Drenthe met elkaar kunnen gaan uitvoeren om tot een goede overdracht van taken te komen.

2 Totstandkoming Plan van Aanpak

Samen de Diepte in

Het Uitvoeringsprogramma Convenant Bodem en Ondergrond (UP) heeft budget toegekend aan het project Samen de Diepte in van een consortium van Tauw, Royal Haskoning DHV en Witteveen+Bos. Het project Samen de Diepte in heeft als doel kennis te ontwikkelen en te delen. De kennisontwikkeling vindt plaats in zes regioprojecten, waarvan het regioproject Drenthe er één is.

De focus van het regioproject Drenthe ligt op de verschuiving van taken en rollen binnen het werkveld bodem en ondergrond als gevolg van de Omgevingswet. Het project bestaat uit twee fasen:

1. Inzicht krijgen in de huidige manier van samenwerken en ophalen van wensen voor de toekomstige samenwerking onder de Omgevingswet middels interviews (voor samenvatting van de interviews zie N015-12633231EVF-V02-baw-NL). Deze fase is in 2019 uitgevoerd en heeft onder andere geresulteerd in dit plan van aanpak
2. Proefdraaien met de Omgevingswet door middel van een pilot project in de regio. Deze fase wordt in de eerste helft van 2020 uitgevoerd

Het regioproject Drenthe wordt uitgevoerd in opdracht van de provincie Drenthe en getrokken door de RUD Drenthe. Er is daarnaast een projectgroep samengesteld die op kritische momenten meedenkt in het proces. In de projectgroep zijn vertegenwoordigers van de RUD, provincie Drenthe, gemeente Assen, gemeenten De Wolden/Hoogeveen, gemeente Emmen, gemeente Midden-Drenthe betrokken. De projectgroep is ondersteund door Royal Haskoning DHV en Tauw.

De regio is breed geïnformeerd over de inhoud en voortgang van het project via presentaties in het accounthoudersoverleg, Omgevingsplatform Drenthe (OPD), de VTH-dag en de dag van de Omgevingswet.

Plan van aanpak

De uitkomsten van de interviews met de regiopartijen zijn gebruikt om inhoudelijk invulling te geven aan dit plan van aanpak. Vervolgens is het plan van aanpak in concept besproken met de projectgroep en op basis daarvan aangevuld en aangescherpt. Het plan van aanpak wordt onder de vlag van het OPD uitgevoerd. In februari 2020 wordt het plan van aanpak ter informatie gepresenteerd in het accounthoudersoverleg.

3 Duidelijkheid over opgave

De invoering van de Omgevingswet is de grootste stelselherziening die ooit in Nederland is doorgevoerd. Er verandert veel en het is lastig om het overzicht te houden. Eén van de belangrijkste wensen van gemeenten is dan ook het krijgen van duidelijkheid over de opgave die op hen afkomt.

Wat gaat er veranderen?

In juli 2019 is een concept versie van het Aanvullingsbesluit Bodem gepubliceerd. Op basis van dit aanvullingsbesluit heeft de RUD een overzicht gemaakt van de opgaven die op gemeenten afkomen. Dit is gedaan op twee niveaus:

- De hoofdlijnen van de verandering zijn verwoord in een notitie 'Beleidsvernieuwing bodem – Wat verandert de komst van de Omgevingswet voor gemeenten?'. Deze notitie is geschreven voor ambtenaren die zich niet dagelijks met bodemtaken bezighouden en hier dus ook geen detailkennis over hebben. De notitie is bedoeld om management, bestuur, projectleiders Omgevingswet en/of accounthouders te informeren over de opgaven die de beleidsvernieuwing bodem met zich mee brengt. De notitie is opgenomen als bijlage 1
- Naast de uitwerking op hoofdlijnen werkt de RUD aan een uitwerking op taakniveau. Deze uitwerking is bedoeld voor ambtenaren en medewerkers van de RUD die zich dagelijks bezig houden met de uitvoering van bodemtaken. De uitwerking wordt opgepakt in overleg met collega's van de RUD die zich daadwerkelijk bezig houden met uitvoering van de bodemtaken

Voor beide uitwerkingen geldt een voorbehoud; het Aanvullingsbesluit bodem is nog niet definitief en kan dus nog inhoudelijk wijzigen. Daarnaast is recent de conceptversie van de Aanvullingsregeling bodem gepubliceerd.

Taakverschuiving en kosten

Landelijke verschuiving taken en middelen voor bodem

Met de komst van de Omgevingswet worden gemeenten verantwoordelijk voor beleid en activiteiten (graven/saneren/toevalsvondsten) in de vaste bodem. Dit betekent voor de meeste gemeenten dat taken over gaan van de provincie naar de gemeenten. Daarentegen gaan er vanuit de bevoegd gezag gemeenten, in Drenthe de gemeente Emmen, ook taken over van gemeente naar de provincie. Het betreft de verantwoordelijkheid voor de grondwaterkwaliteit. Bij dit alles blijven de provincie Drenthe en de gemeente Emmen verantwoordelijk voor de locaties die onder het overgangsrecht vallen. Dit zijn onder meer spoedlocaties en lopende saneringen. Het is nog niet duidelijk wat de verschuiving van taken financieel gaat betekenen voor provincie en gemeenten. De uitkomsten van besprekingen hierover tussen het Rijk, de VNG en het IPO worden niet eerder dan in 2020 verwacht.

Vergunningverlening en handhaving

In Drenthe voert de RUD alle bodemtaken voor alle gemeenten en voor de provincie uit. Deze keuze is bij de oprichting van de RUD door alle partijen gezamenlijk gemaakt. In lijn met deze afspraak ligt het voor de hand dat de RUD deze taken blijft uitvoeren wanneer deze worden overgedragen van provincie naar gemeenten. In de Kaderbrief voor het begrotingsjaar 2021 kondigt de RUD aan dat er een verschuiving in verantwoordelijkheid van taken plaatsvindt en dat dit consequenties heeft voor de kostenverdeling van uitvoering door de RUD. In de kaderbrief is opgenomen: 'De verwachting is dat met de huidige formatie de bodem-gerelateerde werkzaamheden voor de provincie en de gemeenten uitgevoerd kunnen blijven worden. Het is echter nog niet duidelijk wat de verschuiving van taken financieel gaat betekenen voor provincie en gemeenten. Indien de Omgevingswet per 1 januari 2021 in werking treedt wil de RUD Drenthe op basis van de bodemwerkzaamheden in 2021, 2022 en 2023 een specifiekere inschatting maken van werkzaamheden en uren'. Daarnaast dienen ten aanzien van incidentele kosten afspraken te worden gemaakt. Bijvoorbeeld als veel extra inzet nodig is zoals zich nu voordoet ten aanzien van PFAS'.

Beleidsstaken

Gemeenten krijgen onder de Omgevingswet meer beleidsruimte op het gebied van bodem en daarnaast ook de opgave om het bodem & ondergrond systeem integraal mee te wegen in ruimtelijke processen. Om hieraan invulling te geven is specialistische kennis nodig. Gemeenten moeten de afweging maken of zij deze kennis zelf in huis willen hebben, of gebruik willen maken van de kennis die bij de RUD aanwezig is. De omvang en daarmee de kosten van dit advieswerk zijn op voorhand moeilijk in te schatten. Hier moeten we nog ervaring mee op doen. In hoofdstuk 4 en 5 van dit plan van aanpak wordt hier verder op ingegaan.

4 Informatie overdracht

Locatiekaart/-lijst

Om op 1 januari 2021 volgens de nieuwe taakverdeling te kunnen werken, is het van belang te weten wie bevoegdheid heeft over welke locaties. De provincie stelt samen met de RUD een overzichtskaart op met alle bekende locaties en geeft daarbij aan waar het Overgangsrecht geldt. Voor de locaties die onder het Overgangsrecht vallen is in de Aanvullingswet bodem bepaald dat het kader van de Wet bodembescherming in stand blijft, totdat de aanpak van de locatie is afgerond met een geschikt evaluatieverslag en er geen sprake (meer) is van gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen. De provincie Drenthe neemt het initiatief om samen met de RUD te komen tot deze overzichtskaart, die zo mogelijk ook onderdeel wordt van het bodeminformatiesysteem (BIS). In deze kaart worden ook de nazorglocaties voormalige stortplaatsen meegenomen (NAVOS), die straks onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten komen te vallen.

Bodeminformatiesysteem op orde

Na het oprichten van de RUD is er uiteindelijk gekozen voor één gezamenlijke BIS voor heel Drenthe. Het samenvoegen van alle individuele systemen heeft de nodige uitdagingen met zich meegebracht en nog steeds wordt er gewerkt aan het verbeteren van het systeem en het op orde brengen van de bodeminformatie. Hierop moet nog veel inzet gepleegd worden.

Onder de Omgevingswet hebben gemeenten de verplichting om informatie over beperkingen op locatieniveau te ontsluiten. Dit geldt onder andere voor informatie over beperkingen als gevolg van de bodemkwaliteit. Daarnaast krijgen gemeenten onder het regime van de Omgevingswet de opgave om wijzigingen in beperkingen (bijvoorbeeld het verwijderen van een verontreiniging door sanering) of aangebrachte voorzieningen (bijvoorbeeld leef- of verhardingslagen) te registreren.

Het ligt voor de hand om het gezamenlijke bodeminformatiesysteem hiervoor als basis te gebruiken. Om te zorgen dat het systeem aansluit op het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) en de wijze waarop gemeenten data willen ontsluiten is het wenselijk om hier op voorhand over na te denken en specifieke wensen kenbaar te maken bij de beheerders van het bodeminformatiesysteem. Een voorbeeld van een wens die in de projectgroep is geuit, is de mogelijkheid voor gemeenten en derden om het BIS-systeem in te zien. Om te kunnen bepalen welke wensen (op korte termijn) haalbaar zijn, is inzicht nodig in de huidige stand van zaken en lopende sporen rondom het bodeminformatiesysteem.

Door de RUD is een voorstel neergelegd bij de deelnemers om de bodeminformatievoorziening (dat is het hele werkproces van archivering naar uitlevering van bodeminformatie, inclusief het bodeminformatiesysteem) te verbeteren en toekomstbestendig te krijgen. Vanuit het accounthoudersoverleg wordt in klein comité verder gesproken over dit onderwerp en worden eerst de eisen en wensen geformuleerd. De nadruk ligt nu op het op orde krijgen van het BIS.

Bodemarchivering op orde

Onderzocht moet worden of de overdracht van taken ook vraagt om de overdracht van fysieke dossiers, of om digitalisering van dossiers zodat deze makkelijker kunnen worden uitgewisseld. Binnen de RUD loopt reeds een spoor waarbinnen de overdracht van dossiers wordt onderzocht. Voorstel is om aan te sluiten bij dit spoor en vervolgens te beoordelen of aanvullende acties voor de bodemdossiers nodig zijn. Verantwoordelijk hiervoor zijn primair de provincie en gemeenten.

5 Beleid op orde

Provinciaal beleid

De provincie heeft als opgave om voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (voorlopige planning 1 januari 2021) invulling te geven aan het grondwaterbeleid in de Omgevingsverordening en het regionaal waterprogramma. De Omgevingsverordening zal beleidsneutraal opgesteld worden uit bestaande beleidsstukken. Omdat het grondwaterbeleid raakt aan de beleidsopgave die bij gemeenten (en waterschappen) komt te liggen is afstemming van belang.

De Drentse gemeenten en de provincie hebben voorgesteld om in 2020 te komen tot een gezamenlijk bodembeleid voor heel Drenthe. Dit is vergelijkbaar met het eerdere traject waarin de nota bodembeheer/bodemkwaliteitskaart voor heel Drenthe is opgesteld, maar dit krijgt nu een verdere verdieping doordat de verantwoordelijkheid voor de vaste bodem over gaat van de provincie naar de Drentse gemeenten.

Gemeentelijk beleid

Gemeenten krijgen onder de Omgevingswet op een aantal punten beleidsruimte op het gebied van bodem. Gemeenten hebben de opgave om hieraan invulling te geven voor 2029. Om te voorkomen dat er een beleidsvacuüm ontstaat tussen de inwerkingtreding van de Omgevingswet de invulling van het beleid door gemeenten, geeft het Rijk bij inwerkingtreding van de Omgevingswet een aantal bruidsschatregels mee.

Landelijk is er een project gestart dat wordt getrokken door Gerd de Kruijf en als doel heeft om 'staalkaarten' voor het thema bodem te ontwikkelen. Deze staalkaarten zijn in feite een handreiking voor gemeenten om invulling te geven aan het bodembeleid en bodemregels in het Omgevingsplan. Dit landelijke spoor gaat in 2020 lopen en is op zoek naar regio's waar aan de hand van casussen in verschillende sessies onderwerpen uitgewerkt kunnen worden. Afsproken is om deel te nemen aan het landelijke project als er voldoende meerwaarde wordt gezien voor de regio.

6 Proces

In de voorgaande hoofdstukken is vanuit de inhoud gekeken welke opgaven er liggen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het proces om het Plan van Aanpak tot uitvoer te kunnen brengen.

Rollen van de gemeenten, provincie en RUD & samenwerking in het OPD

Voor het regelen van de warme overdracht is een goede samenwerking tussen gemeenten, provincie en RUD nodig. Hieronder hebben we op basis van de input uit de projectgroep de rollen van de verschillende organisaties in het proces naar de Omgevingswet toe omschreven.

Regionale samenwerking in het Omgevingsplatform Drenthe

Om voorbereid te zijn op de Omgevingswet en ter bevordering van de regionale samenwerking is het Omgevingsplatform Drenthe opgericht. In dit platform zijn voor Drenthe de provincie, gemeenten, de waterschappen, de veiligheidsregio, Rijkswaterstaat en de RUD Drenthe vertegenwoordigd.

Tijdens het OPD overleg van 12 december 2019 is afgesproken dat de uitvoering van de Plan van Aanpak onder de verantwoordelijkheid van en met een trekker vanuit het OPD plaatsvindt. Via het OPD wordt ook de bestuurlijke afstemming geborgd

Rol provincie

De provincie kiest voor een faciliterende rol richting gemeenten; ze wil gemeenten helpen de nieuwe taken op een goede manier te organiseren en implementeren. De provincie geeft invulling aan deze rol door:

- Opdrachtgeverschap voor het regioproject Drenthe binnen het UP-project Samen de diepte in
- Opstellen van een kaart met bekende verontreinigingen en een oordeel of deze al dan niet onder het overgangsrecht vallen
- Duidelijke invulling geven aan het eigen beleid
- Ondersteuning van proces om tot een gezamenlijk beleid voor de gemeenten te komen

Rol gemeenten

De gemeenten hebben de opgave om zich voor te bereiden op de Omgevingswet. Deze opgave omvat zowel het organiseren van bevoegdheden en taken als het ontwikkelen van bodembeleid. De verwachting is dat de gemeenten de RUD opdracht gaan geven voor het uitvoeren van bodemtaken. Hiervoor is waarschijnlijk wel bestuurlijke besluitvorming benodigd. Voor beide onderwerpen hebben gemeenten aangegeven samen te willen optrekken en daarbij gebruik te maken van het OPD.

Rol RUD

De RUD heeft de wens om het huidige takenpakket onder de Omgevingswet te behouden en uit te breiden. De RUD wil onder de Omgevingswet een volwaardige adviseur voor gemeenten en provincie zijn, zowel voor de uitvoering van taken als voor advisering over beleidsvraagstukken. De RUD ziet daarbij voor zichzelf een belangrijke rol in de evaluatie van de uitvoering van beleid en de terugkoppeling naar beleidsmakers. Dit vraagt om een andere rol van de RUD waarin de RUD zichtbaarder en proactief te werk gaat.

**Bijlage: Notitie over verandering onder de Omgevingswet
op hoofdlijnen (op de website te vinden als separaat document)**

